

Gospodarska kriza in delavstvo

Zanimivi podatki iz poročila inspekcije dela in parnih kotlov

Ljubljana, 2. marca. Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je izdalo obširno poročilo Inspekcije dela in parnih kotlov za leta 1928, 1929 in 1930. Ker smo v najtežjih časih gospodarske krize, nas knjiga seveda mora zanimati, zlasti aktualne so pa njene ugotovitve, kako se godi našemu delavstvu. Točni statistični podatki so namreč najbolj sigurni viri za primerjanje, koliko je resnice na gospodarski krizi in kako gospodarska kriza vpliva na delavstvo. Zelo nazorna je v knjigi statistika o ekonomskem položaju delavcev, ki nam jasno slika, koliko je delavcev v posameznih četrtletjih zaslužil in koliko je od svojega zaslužka moral izdati za svojo prehrano. Za statistiko je namreč računana hrana delavca srednjih let in velikosti, ki je zaposlen pri srednje težkem delu. Tak delavec potrebuje za redno restitucijo življenja v štirih tednih naslednjo hrano po kalorijski vsebini:

Riža 3 kg, moke 3 kg, testenin pol kg, kuruznega zdroba 3 kg, kruha 9 kg, krompirja 4 kg, fižola, graha in podobnega 4 kg, zelja in podobnega 2 kg, špinata 4 kg, solate 1 kg, sladkornja 1 kg, mesa 1 kg, masti 2 kg, 2 jajci in 10 litrov mleka. Opozoriti moramo, da je tu računana kalorijska vsebina hrane, torej takorekoč teorija, upoštevani pa tudi niso izdatki za stanovanje, obleko itd.

Da spoznamo, kako je ta delavec živel s svojo plačo, moramo vzeti tudi plačo enakega delavca in je v poročilu računjen zaslužek nekvalificiranega delavca. Razmerje med plačo za štiri tedne in pa med izdatki za živila v tem času nam pokaže številka, ki pomeni, kolikokrat si je to količino hrane, torej kalorij, za vso svojo plačo lahko privoščil. Čim nižja je torej številka, tem slabše je bilo stanje delavca, in čim višja je ta številka, tem boljše je delavec lahko živel. Še posebej pa moramo poudariti, da so to le gole številke, ki pomenijo razmerje in so nazorne le v toliko, če jih primerjamo med seboj.

Vsakdo bi mislil, da gospodarska kriza silno hudo vpliva na razmere delavca, a statistika nas prepričuje, da je delavec povprečno vsako leto boljše živel, čeprav je kriza rasla. Pri teh ugotovitvah pa moramo upoštevati, da pri računu niso šteti brezposelnosti. Če bi statistika veljala za splošno stanje delavstva, bi torej oni, ki ne delajo, tudi ne jedli. Taka je pač teorija! Navzlic vsemu temu je pa statistika vendar poučna, ker nam kaže, da delavec, ki ima delo in zasluček, navzlic krizi boljše živi, kakor je živel pred leti, ko ni bilo krize. Gospodarska kriza je namreč mnogo bolj znižala cene živilom, kakor je znižala mezd, zato pa ta delavec tudi lažje živi kot pred leti. Po eni strani so te številke tolažilne, po drugi strani se pa pri njih moramo zamisliti, kakšne so posledice teh števk predvsem za kmeta, ki večino hrane producira. Zaradi brezposelnosti je manj povpraševanja po njegovih pridelkih in njih cene so padle tako nizko, da se ne krijejo več s produktivnimi stroški, kar je večeraj v parlamentu približno celo tak gospodarski strokovnjak kot je generalni tajnik naše ZTOI g. Ivan Mohorič. Tudi lajku mora biti jasno, da je najhujša bolezen gospodarstva, če izgubi svojo ceno delo.

Že o letu 1928 poroča osrednja inspekcija dela, da so zaradi velike krize podjete delala le s omejenim številom delavstva, češ, da je temu vzrok tudi pritok kmetov v masah v mesta, a ljubljanska inspekcija pravi, da se je kriza znatno omilita in se je položaj v splošnem nekaj izboljšal, mariborska inspekcija dela pa celo upa, da se bo ekonomsko stanje še izboljšalo z ozirom na procvit industrije. V ljubljanski oblasti je tega leta zaslužil v štirih tednih delavec povprečno 900 Din, zadnje četrtletje pa le 850 Din, v mariborski oblasti pa vse leto le toliko. Hrana je delavca stala I. četrtletje za štiri tedne 347 Din, II. četrtletje 358,50 Din, III. četrtletje 302 Din in IV. četrtletje 386 Din, tako da je bilo razmerje med zaslučkom in stroški za hrano v I. četrtletju 2,59, v II. 2,51, v III. 2,98 in v IV. 2,20, v mariborski oblasti pa 3, 2,93, 2,93 in 2,98, za vso državo je pa to razmerje izraženo v številkah 3,03, 3,27, 3,31 in 2,96 in je torej samo zadnji kvartal v mariborski oblasti dosegel povprečno stanje v državi, drugače so bile pa razmere delavcev pri nas pod to srednjo mero.

Tudi za l. 1929 ugotavlja osrednja inspekcija dela, da kriza industrije in obrta še ni obsegla vse države in se je zato položaj delavcev deloma izboljšal. Ali to velja le za kvalificirane delavstvo, nekvalificirano delavstvo se je pa nagrmadilo v industrijskih centrih ponajveč iz pasivnih krajev. V vzhodnem delu države industrija že peša. Zaslužek delavstva ni zmanjšal navzlic padanju cen živil, a pričrjanje se že redukuje delavstva. Za ljubljansko oblast trdi poročilo, da je bila zaposlenost delavstva zelo dobra, zlasti pa v stavbiških stroki in v vseh panogah, ki so z njo v zvezi, še vedno je pa prav dobra tudi tekstilna in oblačilna (pletene) stroka, ostale industrije so pa primerno dobre. Ker so se znižale plače delavstva obremen s cenami življenjskih potrebščin, je bil ekonomski položaj delavstva razen v I. tromesečju boljši kot l. 1928. Mesečni zaslužek je bil prve tri kvartale po 850 Din, zadnje tromesečje pa že le 830 Din, a stroški za živila 816,50 — 305,50 — 289,50 — 310,50 Din, tako da je bilo razmerje 2,68 — 2,78 — 2,84 — 2,67, torej le I. kvartal nad povprečnim stanjem v

državi, ostala tri četrtletja pa znatno nižje. Zopet je bila mariborska oblast na boljšem, ki izkazuje isti zaslužek po 850 Din vse leto, a življenje je bilo cenejše, namreč 295,65 — 285,50 — 275,75 — 300 Din, tako da je razmerje 2,87 — 2,97 — 3,08 — 2,83 zopet znatno boljše kot v ljubljanski oblasti, vendar pa kot v ljubljanski oblasti le I. kvartal nad povprečnim razmerjem v državi.

Leta 1930 se je že v vsej državi vko-reninila kriza industrije in obrta, a v prvi polovici leta je bila v dravski, savski in primorski banovini zaposlenost še normalna, v drugi polovici leta se pa tudi že v teh banovinah opaža reduciranje dela in delavcev. Sezonski delavci so dobili dela v Beogradu, v naši in primorski banovini in tudi obrtništvo je še vedno na dobrem, drugače pa povsod vlada pomanjkanje in delavci tavajo po državi iskajoč dela. Mnogo sumskih podjetij in žag je naenkrat ustavilo delo, kar je občno vplivalo na ekonomski položaj delavcev. V kratkem času je bilo okrog 10.000 delavcev brez kakršnekoli možnosti dela. Dnine delavcev padajo od dne do dne, razen tega pa morajo delavke prenašati tudi šikanje. Neredi se kažejo največ pri izplačevanju delavcev v stavbiških stroki, kjer se v teku celega dela daje predjem delavcem in se šele po končanem poslu obračunava. Redno se delovni čas, kakor so ga imeli zabeleženega delavci, ne strinja z zapiski podjetnika. Bilo je 9 delavskih pokretov in 16 stavk. Z njimi so hoteli delavci obdržati svoje plače ali so pa zahtevali kolektivne pogodbe. Uspehov so dosegli zelo malo, ker so podjetniki stavkujoče delavce zamenjali z brezposelnimi. V vrbaski banovini so tri podjetja svojim

delavcem že dala plačane dopuste.

V naši banovini je bila l. 1930. v začetku zaposlenost še dobra, v drugi polovici leta pa že slabša. Posebno slabša je bila v lesni industriji, predvsem zaradi slabega svetovnega trga in ruskega lesnega dumpinga. Zelo slabša je bila ona industrija, ki je v direktni zvezi s poljedelstvom, kakor industrija umetnih gnojil. Agrarna kriza se je posnala tudi v kožarski, čevljarški, kovinski, oblačilni in tekstilni industriji. Dobra zaposlenost je bila predvsem v Ljubljani in okolici v stavbiški industriji in v ostalih industrijah, ki so s stavbo v zvezi, torej v cementni, opekarški, apnenični in mizarški. Med letom je prišlo do večkratnih ustavitve obratov, redukcij delavstva in delovnega časa. Položaj se je proti koncu leta zelo poslabšal, a izredno ugodno vreme za stavbarstvo proti koncu leta je veliko brezposelnost še nekoliko zadržalo. Višina mezd se v splošnem ni znižala ali pa malo, celotni zaslužek je bil zaradi brezplačnega praznovanja manjši.

Tako torej poročata osrednja inspekcija dela v Beogradu ter ljubljanska, in kdor ima oči, mora opaziti, kako oba urada podčrtujeta stavbiško stroko v Ljubljani, zato pa tudi vsak objektivni človek mora priznati blagodejen vpliv predvsem ljubljanske mestne občine in Pokojniškega zavoda na naše razmere. Ugotovitve naših najvišjih socialnih uradov nam torej dokazujejo, kako silno potrebne so velike investicije za pobijanje gospodarske krize.

V številkah izraženo je bilo ekonomsko stanje delavstva v predlanskem letu v naši banovini po četrtletjih naslednje: zaslužek 845—860—900—830 Din, cene živil 321,75—280,75—283,25—315 Din, a razmerje 2,62—3,05—3,50—2,79. V III. kvartalu l. 1930. smo torej v vseh treh letih dosegli najugodnejše razmerje 2,10, ki malenkostno presega celo povprečno stanje v vsej državi. Sploh je razvidno, da je za delavstvo najugodnejši čas tretje četrtletje, torej po četrti, ko je obenem tudi najlepše vreme, vsa statistika nas pa uči, kako pravilno in po socialnih načelih gospodarja naša mestna občina.

Kinematografom preti katastrofa

Po novem zakonu, ki stopi v veljavo že v soboto, bo njihovo poslovanje onemogočeno

Ljubljana, 2. marca. V soboto, 5. t. m. stopi v veljavo novi zakon o ureditvi prometa s filmi. Ta zakon vsebuje za kinematografe taka določila, ki v praksi onemogočajo njih nadaljnje poslovanje. V § 9 navedenega zakona je določba, ki pravi, da morajo kinematografi pri vsaki predstavi predvajati po enega ali več kulturnih filmov z dolžino najmanj 10 odstotkov celokupnega sporeda predstave. Polovica teh kulturnih filmov mora biti domačega izdelka. Ako upoštevamo, da pri nas v Jugoslaviji ni mamo še nobene izrazite domače filmske industrije, razen par ob posebnih svečanostih in priložnostih izdelanih nemih filmov, vidimo, da je filmov domačega izdelka tako malo na razpolago, da se z njimi nikakor ne more kriti potreba približno 300 kinematografskih podjetij v državi. Pa ne glede na to, je temu zakonskemu določilu v praksi nemogoče zadostiti in to iz čisto tehničnih razlogov, ker predpisuje zgoraj navedeni § 9, da mora biti najmanj 10 odstotkov celokupnega sporeda kulturnega značaja in točno polovica kulturnega dela predstave, domačega izvora.

Vsi filmi imajo različno metražo, ki je napisana na cenzurnih knjižicah in nemogoče je v praksi spraviti metražo glavnega, kulturnega in domačega filma v sklad, ki ga zahteva § 9 novega zakona. Ako ima n. pr. glavni film metražo 2475 m, mora igrati dotični kino še najmanj 137,5 m kulturnega in 137,5 m domačega filma; če ima glavni film metražo 2530 m, mora predvajati kino še 141 m kulturnega in 141 m domačega filma. Kje pa naj dobi kino take dopolnilne kulturne in domače filme, da bi njih metražo ustrezala zakonskim določbam? Da bi se dopolnilni filmi rezali in občinstvu predvajali le v taki metraži kakor to zahteva zakon, pa tudi ne drži, ker je normalna dolžina vsakega filma zabeležena na cenzurni knjižici in je tedaj ta dolžina morila, po katerem se bo presojalo, dali je zakonu ustrezno ali ne.

In če omenjamo končno še določbe § 10 zakona, ki pravi, da se vsaka prekršitev gornjih določil kaznuje z globo najmanj 5000 Din do 20.000 Din, vidimo, da bo kino, čigar predstave ne bodo ustrezale določbam novega zakona, kaznovan za sleherni predstavo z najmanj 5000 Din. Novi filmski zakon spravlja torej kinematografe v tako obupen položaj, da je njih obratovanje, ki je že zdaj radu ogromnih taks in davkov do skrajnosti težavno, po 5. marcu sploh onemogočeno. Pri tem moramo pomisliti, da je kinematograf edini vir dohodkov številnih kulturnih organizacij, sokolskih in prosvetnih društev, organizacij Rdečega križa, katerim vsem je po novem zakonu odrezan eden glavnih življenjskih žvecev.

Izjava predsednika zveze kinematografov

Predsednik Zveze kinematografov dr. A. Araničnik je izjavil glede pravilnika o prometu filmov: Ena prvih posledic tega pravilnika je, da so ameriška filmska podjetja, ki imajo svoje zavode v Zagrebu, sklenila, da ne bodo več uvažala svojih filmov v našo državo. To smo morali itak pričakovati, kajti pravilnik določa tako komplicirano postopanje, da si je sploh težko misliti, da bi bilo pri uvoženih fil-

mih mogoče. Nedvomno bo pa čutila posledice tudi državna blagajna sama, ki dobi od filmov na leto nad 50 milijonov Din. Lastniki kinematografov so se hoteli tudi v tem pogledu emancipirati z ustanovitvijo domače družbe za uvoz in izdelovanje filmov. Priprave so že končane in v kratkem bi morala biti družba ustanovljena. Zdaj, ko je izšel ta pravilnik, je pa težko reči, kako se bo zadeva razvijala. Jasno je, da pomeni pravilnik v tem oziru težko oviro. In ne samo, da se položje temelji domači filmski industriji, temveč da se sploh omogoči promet s filmi na način, kakor je bilo to doslej, je potrebna revizija tega pravilnika. Posledica pravilnika bo, da ostanejo kinematografi prazni, občinstvo jih bo odkrito bojkotiralo in država bo imela težko izgubo.

Kinematografi za svoj obstanek

Zveza kinematografov kraljevine Jugoslavije je izdala na svoje člane proglas s pozivom na izreden občni zbor, ki bo jutri v Zagrebu. Izredno težka kriza, pravi zveza, ki je zajela vse gospodarsko življenje, je zadela tudi naša podjetja. Ta splošna kriza se je pa zadnje dni povečala še z odredbami, ki bodo onemogočile vsako delovanje kinematografov. Z novim pravilnikom o cenzuri filmov nam preti nevarnost, da ostanemo brez filmov, a poleg tega so naložene kinematografom nove davkatve, ki znašajo povprečno 10% kosmatih dohodkov. Istočasno z izrednim občnim zborom Zveze kinematografov bo v Zagrebu tudi seja zveze filmskih zavodov kraljevine Jugoslavije.

Nov slovenski film

Včeraj popoldne so v kinu Matici poskušili nov domači film, ki je vse udeležence najprijetneje presenetil. O naših bloških smučarjih so pisali tudi že največji inozemski listi, saj so razen prebivalcev najsevernejših evropskih pokrajin edini kmetje na svetu, ki pozimi splošno rabijo smuči. Že Valvasor je Bločane in njih smuči podrobno opisal kot največjo znamenitost naše dežele, a ko se je smučarstvo zadnja leta uveljavilo povsod, so tudi kmečki smučarji z Blok zasloveli po vsem svetu in so o njih objavili največji inozemski listi obširne opise in slike. V najhujšem mrazu in burji je g. Metod Badiura, ki nam je posnel že polno nspelnih filmov, pred tedni napravil na Blokah krasen film, ki bodo na njem sportniki in etnografi spoznali naše kmeto na smučeh kakor žive. Vse Bloke z raznih strani in z najprijetnejšim svetom za smuko, v sneg in zamete zasute vasi ter vso smučarsko umetnost Bločanov nam je Badiura vjel na film, da se nehotе zavijamo v snujne pred burjo, ki vzdiguje vrtnice snega in pleše z njimi po valovitih belih planjavah. Čudovite slike, polne štimunge kakoršne smo dosedaj videli le na fotografijah naših najboljših amaterjev, le redko pa morda tudi na najslavnejših zimskih filmih. V resnici umetniška fotografija, prekrasni pokrajinski motivi, zlasti pa zanimiva vsebina s slavnimi Bločani filmu garantirajo, da ga bo zahtevalo in občudovalo tudi najbolj razvajeno inozemstvo. Za danes g. Metodu Badiura le naše najsrečnejše čestitke, o filmu pa več, ko ga dobimo od cenzure iz Beograda zopet v Ljubljano.

Važno za izseljence

Ko je pred nekako 25 leti bankrotirala med našimi izseljenci tedaj zelo popularna newyorška banka Frank Zotti & Co., je mnogo naših izseljencev izgubilo svoje vloge, drugim so pa ostale v domovino poslale nakaznice neizplačane itd. Izseljenški komisariat je bil pa šele sedaj privatno informiran, da je okrožno sodišče južnega okroga mesta Newyorka odredilo likvidacijo konkurzne mase in pozvalo vse upnike te propale banke, da prijavijo svoje zahteve do 11. marca t. l.

Da se osigurajo zahteve, vloge, nakaznice izseljencev, zlasti pa z ozirom na kratke rok prijave, poziva izseljenški komisariat vse one, ki jim je kaj znanega o dolgovih te banke napram komurkoli naših izseljencev, da to takoj eventualno tudi izjavijo, a najpозnejše do 8. marca t. l. Javi izseljenškemu komisariatu, da lahko še o pravem času imenovanemu sodišču v Newyorku telegrafično sporoči skupno prijavo. Čim komisariat prejme od zainteresiranih oseb obvestila, bo dal vsem interesentom nadaljina navodila po sreskih poglavarstvih in občinah. V naznanilih izseljenškemu komisariatu je treba navesti ime in priimek dotičnika, znesek dolga v dolarjih, a po možnosti tudi datum in številko pobotnice, ki jo je izdala banka na izročni ji znesek. Naslov izseljenškega komisariata je: Zagreb, Kamenita ulica br. 15.

Peki proti kartelu tovarn kvasa

Pekarski savez v Zagrebu in pekovske zadruge dravske banovine so sestavile in izročile vladi obširno spomenico proti kartelu tovarn kvasa. Spor med peki in kartelom je naša javnosti dobro znan, saj smo priobčili lani o tej zadevi več člankov. V naši državi se proda na leto do 320 vagonov ali najmanj 3.200.000 kg kvasa. Za prihodnja leta bo pa narasla potreba na 400 vagonov. Zato je vprašanje cen kvasa važno tako za peke, kakor tudi za konzumente. Producenti plačujejo od leta 1929 na kg kvasa 4 Din državne trošarine. In če računamo produktivne stroške z 2 odst. trgovskim dobičkom in 10 odst. obrestmi od investiranega kapitala na 16 Din, bi smele tovarne prodajati kvas po 20 Din, prodajajo ga pa po 31. Tako zaslužijo na leto nad 35 milijonov Din in ta zaslužek teče že 8 let, kar nanese 280 milijonov Din.

Spominca pravi, da ima v naši državi monopol za izdelovanje kvasa osem tovarn. Do leta 1935 bodo zaslužile te tovarne še 130 milijonov Din. Finančni zakon iz l. 1931 je podaljšal dobo monopolne zaštite kartela do vstętega l. 1937. Dovoljenje za ustanovitev nove tovarne za izdelovanje kvasa, ki ga lahko da samo finančni minister, je pa bilo prepovedano dajati za 6 let po zakonu z dne 10. aprila 1929. Spomenica navaja tudi po strokovnjakih ugotovljeno kalkulacijo stroškov pri izdelovanju 100 kg kvasa. Samo vojno ministrstvo trpi po zatrtjevanju pekovskih organizacij zaradi pretiranih cen kvasa 1.500.000 Din škode na leto.

Pekovske organizacije prosijo vlado, naj ukrene vse potrebno, da se cene kvasa znižajo. Obenem predlagajo, naj se uvede stroga preiskava o delovanju kartela in njegovih članov, posebno pa o vzrokih nepravilnega povišanja cen kvasa. Zakon, ki je dobil kartel z njim monopol za izdelovanje kvasa, naj se ukine, pekovskim zadrugam pa dovolji ustanovitev tovarn kvasa za svoje člane, kajti samo na ta način bo mogoče znižati cene kvasa.

Koncert Ade Sari

Včeraj je pela v Unionsko svetovnoznanu star-pevka ga. Ada Sari. Vsi smo jo poznali iz gramofonskih plošč, iz radia, nihče je pri nas do sedaj ni videl iz oči, slišal neposredno. Zato pa je bila Unionska dvorana včeraj do vrha natrpana, zlasti je bilo tam vse, kar pri nas prepeva, bodisi, da se šele uči, ali da je že davno zrelo in priznano.

Ada Sari, rodom menda Poljakinja, je v resnici pevska fenomen. Zastavna, resna dama v resnih letih, lahkonoga, prijazno samozavestnega svetkega nastopa napravlja že kot oseba zelo simpatičen vtis. Ko pa začne peti, pozabiš vse okoli sebe, kajti slišiš idealno pevko, ki s sugestivno silo koncentrira vso tvojo pozornost nase. Občudovati moraš način, kako zna izkoristiti svojo dihalno tehniko. Njeni zdržani, do neskončnosti naraščajoči ali pojemajoči toni navdušujejo, zvočnost in omejenost tona v vsem širokem obsegu, v vseh miansah je skoro nedosežna, poje z največjo lahkoto, igraje, nikake utrujenosti ne opaziš niti po najtežjih vratolomnih koloraturah, njen glas je prožen in neverjetno spreten, njeno niansiranje vzorno, pevska manira iskrena, plemenita, izgovarjanje v vseh jezikih — pevka je, rekli bi, poliglotta — jasno in točno. Zal, da ni mogla peti Donizettija in Verdija v italijanskini. Do dna je izčrpala vsebino, ubranost teksta in muzike. Amjio iz »Luize« n. pr. menda ni v stanu zapeti kakšnega idealnejšega. Bil je to zame tudi najlepši užitek večera. Njeno sijajno glasbeno podavanje z ozirom na čisto intonacijo, ritmiko, tempo itd. je bilo takorekoč kar brez vsake pege. Izmed vsega je navdušilo publiko iskreno čustvovanje v podanih pesmih in neverjetno virtuozna koloraturna tehnika. Za vsako pesmijo vihar aplavza. Pela je štiri poljske kompozicije Moniuszka, Chopina, Gaela in Karłowicza, tri češke: dva Dwořaka in arijo iz Prodane neveste Smetane, dve arije iz Donizettija in Verdija, tri ruske pesmi Rimskega Korsakova, Rahmaninovga in Alabjeva, arijo iz »Luize« Charpentiera in nalač za koloraturne pevke prirejeni Straussov valček »Na lepi sinji Donavici«. Razven italijanskih pesmi vse v originalnem jeziku. Zal, še enkrat, da ji ni bilo dano tudi to peti v originalu, ker bi bil vtis gotovo še

večji. In po sklepu koncertnega programa še dodatni koncert, kajti naša publika se ne umiri kar tako lahko, ako se razvira in razgreje. Pevka je morala dodajati še in še. Bil je to eden izmed najlepših pevskih večerov, kakršni so pri nas gotovo prerediti. Lovorjev venec pa zasluži tudi pevkin spremljevalec na klavirju, g. Marijan Lipovšek, ki je svojo obsežno in v očigled slavnih pevki dovolj kočljivo nalogo izvršil bravurno in umetniško prvovrstno. Koncert Ade Sari je bil sijajen pevski dogodek a tudi za naše pevce odlični šolski primer, ki jih bo gotovo vzpodbudil še k intenzivnejšemu in veselejšemu delu.

Beležnica

Koledar.

Danes: Torek, 2. marca; katoličani: Simplicij, Milena, Karel; pravoslavni: 18. februarja.

Današnje prireditve.

Kino Matica: Romantična ljubezen.

Kino Dvor: Materinska ljubezen.

Kino Ideal: Mirozov.

Dancing v hotelu Tivoli.

Dežurne lekarne.

Daneš: Bahovec, Kongresni trg 12, Ustar, Sv. Petra cesta 78 in Hočevar, Ljubljana VII., Celovška cesta 34.

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

2. marca, sredo: Zdravnik na razpotju. Red D.

3. marca, četrtek: Nekdo, Red E.

4. marca, petek: zaprti (generalka).

5. marca, sobota: ob 15. Vest. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene.

ob 20. Jubilej, premijera.

Molnarjevo igr v treh dejanjih Nekdo ponove člani drame v četrtek 3. t. m. za red E.

Tridesetletnico svojega marljivega delovanja proslavi v soboto 5. marca Alekšej Petrovič, katerega igra gospod Gregorlin v Miloševićevi komediji »Jubilej«. Igro vodi prof. Sest.

Dijaška predstava v drami. V soboto dne 5. t. m. popoldne ob 15. bo v dramskem gledališču dijaška predstava, za katero veljajo globoko znižane cene. Upizori se v režiji g. Dobecva Rostandova drama »Vest«. Na predstavo opozarjamo dijaštvo in vse p. n. občinstvo, ki hoče uživati to delo, ki se v soboto uprizarji poslednjč v letošnji sezoni.

OPERA

Začetek ob 20.

2. marca, sredo: Luiza, red B.

3. marca, četrtek: Medea, Maska rdeče smrti. Dandin v vica. Red C.

4. marca, petek: Vijolica z Montmartra. —

Gostuje gđ Erika Druzovič. Red A.

5. marca, sobota: Seviljski brivec. Red D.

Pri nocošnji uprizoritvi opere »Luizac poje naslovno vlogo ga. Gjumglenac, mater pa ga. Španova, očeta g. Križaj in Julijana g. Gostić. Vsa ostala zasedba kakor običajno. Predstavo dirigira ravnotej Polić, režija je dr. Gavdelova. Predstava se vrši za red B.

Opozarjamo na gostovanje izvrstne pevke gđne Erike Druzovič, ki bo gostovala v naši operi v petek 4. t. m. v opereti Vijolica z Montmartra. Predstava bo za red A.

Slovenci v Ameriki

Med številnimi ameriškim slovenskimi društvi in organizacijami je Sokol v Clevelandu eno najstarejših pa tudi najdelavnejših. Ustanovljen je bil pred 35 leti in skoraj vsa slovenska mladina v Clevelandu je včlanjena v njem. Poleg telovadbe goji clevelandski Sokol tudi sport. Tako ima damsko sekcijo, ki goji basketbal in vrle Sokolce so si že dvakrat priborile prvenstvo. Sokolski kegijači so si lani priborili prvenstvo Clevelanda, v ligi mestnih telovadencev so pa slovenski Sokoli prvi. Zanimivo je, da so bili tudi slovenski Sokoli tisti, ki so sprožili misel izdajanja angleškega lista »The Cleveland Press«. Sokol se pa tudi mnogo udelejuje na kulturnem polju in vzdržuje mladinsko šolo, ki jo poseđa slovenska mladina. Načelnik Sokola je Janez Marinček, požrtvovalno mu pa pomagata dva podnačelnika, dočim vodijo dekliske vrste načelnica in dve podnačelnici. 14. februarja je imelo društvo v Narodnem domu javen nastop, na katerem sta sodelovala tudi Sokol iz Collinwooda in iz Euclida, država Ohio. Na stopli so tudi češki Sokoli.

Slovenec Ludvik Levstik, doma iz Loškega potoka, je že leta 1890 izumil posebno napravo, znano pod imenom »star-tiz«. Gre za napravo pri avtomobilih, s katero se prihrani precej bencina. Levstik je svoj izum predložil avtomobilskim družbam, ni pa bil toliko previden, da bi ga dal patentirati. Inženjerji so bili mnenja, da naprava nima praktične vrednosti in so izum zavrgli. Vsekakor je pa zanimivo, da se je naprava pojavila letos na nekaterih avtomobilih. Iz tega je razvidno, da je nekdo Levstikov izum izkoristil in najorž dal tudi patentirati. Toda izumitelj ni odnehal. Izpopolnil je svoj izum in ga zdaj izroči družbi Bendix Aviation Corporation, ki je izdelovala statixe. Družba je izum sprejela in mu dala 500 dolarjev nagrade. Če bi bil dal izum patentirati, bi bil lahko zaslužil milijone.

V Clevelandu je umrl Anton Gole, doma iz vasi Veliki Kal, fara Mirna peč. V Ameriki je bival 30 let. Zapustil je ženo, sina in tri hčerke. — Včeraj smo poročali, da je v Milwaukee umrl France Zaplata. Pokojni je bil doma iz št. Petra na Krasu. V Ameriki je bival 19 let. — 9. februarja so na Chisholmu pokopali Janeza Arka. Pokojni je bil doma iz Sodražice pri Ribnici, v Ameriki je bival 30 let. Zapustil je ženo in osem otrok.

Dnevne vesti

— Pomočnik bana g. dr. Pirkmajer zaradi obolnosti do nadaljnjega ne sprejema strank.

— Odhod naših delavcev v Turčijo. Včeraj popoldne se je odpravljalo iz Zagreba v Turčijo 50 gozdnih delavcev, ki bodo zaslužili 1–2 dolarja dnevno, poleg tega bodo pa imeli brezplačno stanovanje, razsvetljavo in kurjavo. Tudi pogoji socialnega zavarovanja so zelo ugodni.

— Zagrebska občina za rezeve. Zagrebska občina namerava baje izdati komunalne obveznice, da dobi kratkoročno posojilo za nove investicije in za kredite, ki bi povečali privatno gradbeno delavnost. Za ublažitev socialne bede se pa predlaga poseben davek, ki bi ga plačevali gospodarsko močnejši sloji. Ta davek bi plačevali samo oni, ki imajo najmanj 6.000 Din mesečnih dohodkov.

— Smrt priljubljenega dijaka. Snodi so morali prepeljati komaj 19letnega dijaka II. letnika strojnega oddelka tehniške srednje šole Miloša Adamiča v Leonišče, kjer je davi preminul po dolgotrajni zavrtni bolezni, ki je na njej trpel že dolgo in ga je hudo ovirala pri študijah. Pokojni je bil najmlajši sin uglednega industrijalca plemenit in veletrgovca z galanterijo Antona Adamiča v Kranju in zaradi svoje dobroznosti pri svojih tovarših nadvse priljubljen kolega. Pokojnega Miloša prepelejo v Kranj, kjer bo v petek ob 16. posrebo. Znanici obdružje prezgodnjega umrlega simpatičnega mladčnika v najboljšem spominu, težko prizadeti družini pa naše globoko sožalje!

HOTEL TIVOLI

DANCING

DOŠLI prvovrstni NOVI ARTISTI!

— Ustanovitev društva izložbenih aranžerjev v dravski banovini. V nedeljo 6. t. m. ob pol 11. bo v veliki dvorani Trgovskega doma v Ljubljani ustanovni občni zbor društva izložbenih aranžerjev v dravski banovini.

— Oddaja kolodvorske restavracije v Ustipračji-Goraždi v zakup. Pri direkciji državnih železnic v Sarajevu se bo vršila dne 23. t. m. predmetna oферna licitacija. Oglas s natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Modern vodovod v Splitu. Split je bil doslej zelo slabo preskrbljen z vodo, zdaj je pa dobil moderen vodovod, ki bo lahko preskrboval z dobro pitno vodo nad 300.000 ljudi. To je najmodernejši vodovod v naši državi. Stroški so znašali 20 milijonov Din.

— Kakor vsako leto bo tudi tokrat v okviru dunajskega velesejma tradicionalna modna revija modne palače Julius Krupnik, Wien VII., Kaiserstrasse 115, in sicer dne 14. marca. Krupnik kaže v največji popolnosti vse, kar prineseta za prihodnjo spomlad in poletje pariška in dunajska moda. Naročite si vstopnice brezjavnost in pravočasno.

— Dobave. Prometno-komercialni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 7. t. m. ponudbe glede dobave 1570 komadov grafikonov za proge. — Pogoj so na vpogled pri istem oddelku. Dne 29. t. m. se bo vršila pri komandni dravski divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave 16.000 kg petroleja. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoj pri isti komandi.

— Foto-sport zadovolji vsakogar s kamero kupljeno pri Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9. Ceniki brezplačno.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo bolj oblačno in topleje. Včeraj je bilo še po večini krajev naše države jasno. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 1, v Ljubljani 0, v Zagrebu in Beogradu —1, v Zagrebu —2, v Mariboru —6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 772,3, temperatura je znašala —8,4.

— Obup odpuščenega uradnika. Včeraj si je hotel v Zagrebu končati življenje odpuščen uradnik Marijan Bertok, doma iz Istre. Prezrel si je žile na levi roki in izgubil toliko krvi, da bo težko ostal pri življenju.

— Vrat si je prerezal. V Zadru si je končal življenje čevljar Peter Sladič. Ko je ostal sam doma, je legel na posteljo in si prerezal z britvijo vrat tako, da se je glava komaj še držala trupa. V smrt ga je poglala beda.

— Velik požar v Tesliću. V Tesliću, kjer ima sedež angleško-jugoslovenska destilacija d. d., je izbruhnil v ponedeljek zvečer požar, ki je napravil za 900.000 Din škodo. Samo srečnemu naključju se mora podjetje zahvaliti, da niso zgorela vsa štiri poslopja, ki je v njih samo strojev za 10 milijonov Din. Gašenje je bilo zelo težko, ker je gasilce kljub ognju v neposredni bližini zeblo. Pritiskal je namreč strupen mraz. Voda v rezervoarjih je bila zamrznjena in že je kazalo, da velike katastrofe ne bo mogoče preprečiti, ko sta nenkrat začela funkcionirati dva vodovoda in tako je požar uničil samo eno poslopje.

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolčnih živec, bolečinah v boku, zasoplenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumeanju v ušesih, omotici, pobotosti povzročeni naravna »Franz Josefov« grenčica izdatno izprazni črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz Josefov« vodo tudi pri nadlogah klimakterijalne dobe z največjim uspehom. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Iz Ljubljane

—lj Babo so žagali danes opoldne na Gradu. Dances je namreč sredpostna sreda po pratiki in star običaj, da je žagajo na ta dan babo na Gradu, kar hodijo radi gledat otroci ter zamude kosilo. Letos so pa lahko tudi sicer ostali brez kosila, pa tudi brez večerje, kajti danes se je le po pratiki končalo pol posta, v resnici se je pa za masikoga šele začel.

—lj S snegom se pri nas še vedno pridno ukvarjajo. Včeraj so ga začeli odvažati tudi s Kongresnega trga, ob tromostju so ga pa prekopavali in premetavali globlje v strugo, četudi je nakupljen že onkraj obrežnega zidu ter bi ob toplem vremenu itak izginil v Ljubljano. Najbrž računajo, da bo sneg zopet zapadel in da bodo potrebovali tu prostor za odlaganje novega snega. Morda pa tudi nimajo koristnejšega opravka kot ga nimajo možjani, ki opazujejo to početje v velikih gručah. Dobro bi bilo, če bi se spomnili še na zaledenelo Sv. Petra cesto. Tam je sneg stlačil v debelo ledeno plast, ki preceji ovira vozni promet, ob južnem vremenu bo pa poplava.

—lj Ljubljanski Sokol vabi na proslavo 100letnice rojstva ustanovitelja Slovenskega Sokolstva, Dr. Miroslava Tyrša, ki jo priredi v soboto 5. t. m. ob pol 21. uri (pol 9. uri zvečer) v društveni mali dvorani v Narodnem domu (vhod iz Bleiweisove ceste). Bratje, sestre in naraščajo! Pomembno slavlje zahteva pomoštvene udeležbe; zato vas pozivljamo, da s svojo navzočnostjo povečate pomen te društvene proslave.

—lj Predavanje dr. Krajača o »Velebitu«. Kakor smo že sporočili priredi SPD dne 4. t. m. predavanje o »Velebitu«. Ob tej priliki bo imelo članstvo društva in ostala naša javnost priliko spoznati kot predavatelja odličnega hrvaškega alpinista in izvrstnega poznavalca Velebita, bivšega ministra dr. Ivana Krajača, ki bo svoja

GOĐEA pianista LEDOFSKYJA,
mednarodnega rekorderja.

izvajanja pojasnjeval s skiptičnimi slikami, izgotovljenimi povečini po njegovih lastnih posnetkih. — Predavanje se vrši v petek, 4. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Predprodaja numeriranih sedežev bo od 3. t. m. dalje v pisarni SPD, Masarykova cesta 14.

Sokolsko radijsko predavanje o Tyršu. Zupni prosvetni odbor ljubljanske sokolske župe sporoča društvenim prosvetnim odborom, da bo v okoliščini od 25. februarja omenjeno radijsko predavanje v soboto 5. t. m. ob 20. do 20.30. Govoril bo predsednik ZPO br. Janez Pohar o dr. Miroslavu Tyršu, ustanovitelju Sokolstva.

—lj Predavanje o zelenjadarstvu za železničarje in njihove sorce, ki se je vršilo dosedaj redno vsako sredo od 18. do 20. ure v Glasbeni dvorani »Slog« v Ljubljanskem dvoru, se vrši odslej naprej redno vsak petek od 20. do 21. ure istotam.

—lj Lutkovni odsek Ljubljanskega Sokola vpripori dne 3. marca v Narodnem domu (vhod iz Bleiweisove ceste) propagandno predstavo, veseloigro v 3 dejanjih »Črni ženin«, epikal Mitja Svigelj, režija Viktor Markič. Začetek točno ob 20. Cisti dobiček je namenjen za zletni fond vsokolskega zleta v Pragi.

—lj Predavanje v društvu »Pravnik«. V četrtek, dne 3. t. m. priredi društvo »Pravnik« točno ob 18. uri na sodišču soba št. 79. predavanje. Predava gosp. honor. univerz. profesor dr. Ludvik Böhm o nacionalnem ekonomu Lujo Brentanu. K številni udeležbi vabi odbor.

—lj Uduženje gledaliških igralcev v Ljubljani je imelo v nedeljo 28. febr. izredni občni zbor, ki ga je otvoril predsednik g. Janko, ki se je z dobro utemeljenim govorom zahvalil za svoj položaj. Pri volitvah je bil izvoljen za vzklikom in soglasno nov odbor, ki je sestavljen sledeče: Predsednik: Drenovec Lujo; podpr.: Neffat Anton; tajnik: Jerman Ivan; blagajnik: Mencin Ivan; odborniki: gg Janko Vekoslav, Kreft Bratko, Železnik Redo, Ribič Avgust. V debato so posegli gg prof. Šest, Kreft, Levar, Plut, Simončič in drugi. Z daljšim govorom je novi predsednik gosp. Drenovec zaključil dobro obiskani in uspešni občni zbor.

—lj Zaključni plesni večer Jenkove žole v Kazini bo jutri v četrtek ob pol 21. »Sonny-Boy Jazz«. Vabljeni vsi posetniki in gostje.

—lj Burka »Sedem njegovih grehov« na šentjakobskem odru. V soboto in nedeljo se bo ponavljala izvrstna burka »Sedem njegovih grehov«, ki je doživela dosedaj štiri popolnoma razprodane hiše. Vesele zabavna burka ima nešteto silno komičnih momentov, tako, da se posetniki izvrstno zabavajo polni dve uri. Burka se je izvajala z velikim uspehom po vseh svetovnih odrih, Na Dunaju je bil nosilec naslovne vloge slavni komik Moser. Pri predstavi sodelujejo poleg odličnega komika šentjakobskega odra gosp. Lavriča, dame Wrišerjeva, Bučarjeva, Gorjupova in Pirčeva, ter gg Petrovič, Škerlj, Moser, Kukman, Zalaznik, Karus, Kunc, Novak, Hanižič in drugi. Vstopnice se bodo dobile od četrta dalje v trgovini gosp. Karmičnika na Starem trgu.

—lj O delu na vrtu ob pričetku pomladi predava dr. ob 19. v predavalnici mine-ralskega instituta na univerzi v okvirju rednih predavanj podružnice SVD ravnatelj mestnih nasadov g. Anton Lep. Vstopnine ni.

—lj Spored koncerta učiteljskega pev-skega zbora dravske banovine je sestavljen iz treh delov. Prvi del je posvečen povečini srbski cerkveni glasbi in obsega 4 mešane ter dva ženska zbora. Predvsem opozarjamo na Manojlovičev zbor »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil«. Zbor je kom-

ZA VELIKO NOČ

izredne ugodnosti pri nabavah oblek in po-vršnikov za gospode. Zadnje novosti sukna za pomlad oddajamo po neverjetno nizkih cenah.

Drago Schwab, Ljubljana

poniran po narodnem motivu, ki ga poje narod na Veliki petek na Solti v Dalmaciji. Drugi zbor je znanega srbskega skladatelja Hristića. Pisan je zopet v narodno-religioznem duhu in opeva srečanje Mate-re Božje s svojim Sinom pod križem. Nato ima besedo Mokranjac. V mogočnih akordih opisuje krivice, ki jih je moral prestati na križu. Zatem sledi Krstičev zbor Dugo se polje zeleni in pa 2 ženska zbora Krstič:

Potovalna pisarna

Važne informacije za one, ki hočejo potovati po svetu

Jugoslavija
Polovična vožnja na povratku je dovoljena za sledeče inozemske velesejme: v Leipzigu od 6. do 16. marca, olajšava velja za tja od 2. do 14. marca, za nazaj od 7. do 21. marca, v Pragi od 13. do 20. marca, olajšava za tja velja od 8. do 18. marca, za nazaj od 14. do 24. marca. V Budimpešti (gospodarska razstava) od 17. do 21. marca, olajšava za tja od 13. do 20. marca, za nazaj od 17. do 25. marca. V Budimpešti od 7. do 16. maja, olajšava za tja od 3. do 13. maja, za nazaj od 7. do 20. maja. Na Dunaju od 13. do 20. marca, olajšava za tja od 9. do 19. marca, za nazaj od 13. do 25. marca. V Beču od 2. do 12. aprila, olajšava za tja od 28. marca do 11. aprila, za nazaj od 3. do 16. aprila. V Milanu od 12. do 27. aprila, olajšava za tja od 8. do 25. aprila, za nazaj od 13. aprila do 2. maja. V Tel-Avivu od 7. do 30. aprila, olajšava za tja od 2. do 27. aprila, za nazaj od 9. aprila do 9. maja. V Poznanju od 1. do 8. maja, olajšava za tja od 27. aprila do 6. maja, za nazaj od 2. do 12. maja. V Parizu od 4. do 13. maja, olajšava za tja od 1. do 16. maja, za nazaj od 5. do 20. maja. V Lyonu od 7. do 20. marca, olajšava za tja od 3. do 18. marca, za nazaj od 8. do 24. marca.

Polovična vožnja za tja in nazaj je dovoljena za nastopne domače velesejme: v Ljubljani od 4. do 13. junija, olajšava velja za prihod od 1. do 13. junija, za povratek od 4. do 17. junija. V Novem Sadu od 2.

IZBRAN PROGRAM!
PLES DO JUTRA! — CENE
SOLIDNE! — ODPRTO DO JUTRA!

do 5. aprila, za prihod velja olajšava od 29. marca do 5. aprila, za povratek od 2. do 9. aprila. V Zagrebu od 23. aprila do 2. maja, za prihod velja olajšava od 20. aprila do 2. maja, za povratek od 23. aprila do 6. maja. V Osičku od 7. do 17. maja, olajšava velja za prihod od 3. do 17. maja, za povratek od 7. do 21. maja. Cel vzorni listek velja na podlagi velesejske legitimacije in tozadnega potrdila od velesejskega za brezplačen povratek.

Avstrija
Avstrijske železnice dovoljujejo 25 odst. popusta za velesejme na Dunaju, v Pragi, v Leipzigu, v Ljubljani in Zagrebu.

Českoslovaška
Českoslovaške železnice dovoljujejo za velesejme v Leipzigu in na Dunaju 25 odst., v Pragi in Budimpešti 33 odst.

Francija
Za velesejme v Lyonu je dovoljen 50% popust po francoskih železnicah.

Italija
Za »Primavera Fiorentina« dovoljujejo italijanske železnice od 16. marca do 30. junija 30 do 50 odst. popusta.

700-letnica Sv. Antona Padovanskega v Padovi. Ob tej priliki se bo vršila mednarodna razstava cerkvene umetnosti. Popust 50 odst. velja od 15. marca do 30. maja.

Človek bi se zjokal...

Pretrpetljiva usoda rodbine, ki hodi po svetu in živi človeka nedostojno življenje

Ljubljana, 2. marca.
Morda ste jih videli. Najbrž ste jih pa tudi preželi, kajti zaradi množice dreves ne moreš videti gozda. Vsak je srečen, če se takšnega človeka čim prej odkriža in mu pokaže hrbet. So ljudje, ki jih tuja revščina preveč boli, da bi jo mogli prenesti, so pa tudi ljudje, ki jih pri tem začne boleti žep.

Štirje hodijo po svetu v žalostni procesiji. Te dni so priromali v Ljubljano. Zena srednjih let z obrazom prave mučnice, kakršnih ne pozna niti sv. pisimo in ne zgodbe svetnikov. Oguljena obleka se ji še komaj drži skupaj, o čevljih ni vredno govoriti. Dan za dnem hodijo, še železo se obrabi, pa bi se takšni škarpeti ne. Za ženo koraka mož. Nekoliko šepa. Kaj bi ne, saj stopa z desno nogo tako nenavadno trdo, ker je lesena. Tudi on je srednjih let. Za zakoncem capljata 6 in 7 letna fantiča. Raztrgana sta, blebda, prezebla in utrujena. Vsi so obloženi z vrečami, ki jih nosijo optane kot nahrbtnike. V vrečah je njihovo bogastvo, vse, kar imajo. Stare čunje, ki jih ne upajo zavreči. Staro kuhinjsko posodo izza bolj-ših časov, od katere se tudi ne morejo ločiti. Saj je težko hoditi tako po svetu, če si obložen ter romaš iz kraja v kraj kot nomad, toda ljudem se zdi še težje, če bi ne nosili več ničesar s seboj. Res so nomadi, vsega si pa vendar ne puste vzeti.

In se opotekajo po cestah. Težka je čula, če si lačen in če ne veš, kam greš in kje boš zvečer spal.

Niso le štirje. Mati nosi v naročju najmlajšega. Povt je skrbno v krpe stare moške obleke in ovoj je povezan z grobim motvozom. Fantiča se opotekata pod težkim bremenom. Od časa do časa zastokata, da bi se človek razjokal. Ali pa bi preklel ta prokleti svet, ki davi mrti ter pije kri tem nedolžnim otročičem...

Pod Jorgovanom in Milojević: Muha in komarac. Predprodaja v Matični knjigarni. — Sedeti po 40, 35, 30, 25, 20, 15, 12 in 10 Din.

—lj Redni letni občni zbor Zveze sofer-jev dravske banovine se bo vršil v četrtek, dne 3. marca ob 19.30 uri v gostilni Novak, Rimska cesta št. 19. Člani in stanovski tovarši se pozivljajo, da se obnega zbora v čim večjem številu udeležijo. — Odbor. 142-n

—lj V četrtek, 3. marca predava v »Ženskem Pokretu« (Selenburgova 7 II.) doktorica Jenko-Groyer. Tema: Duševni vplivi na ginekološke simptome. Predavanje se prične ob 18. Prisotnost odborice obvezna. Vabimo pedagoške kroge in članice ljubljanskih ženskih društev. — Ženski Pokret.

Razstava »Rim v 19. stoletju«. Dovoljeni so razni popusti v času od 1. januarja do 10. aprila t. l. izvzemši od 18. do 27. marca.

VI. vzorčni velesejem v Tripolisu se vrši od 15. februarja do 15. maja t. l. Popust znaša 50 odst.

Gospodarska razstava v Budimpešti bo od 17. do 21. marca (Budapest X. Pongrac ut.). Dovoljena je polovična vožnja in prost vizum.

Nemčija
Nemške železnice dovoljujejo 25 odst. popusta za velesejme: v Leipzigu, v Pragi, na Dunaju in v Lyonu.

S 1. marcem bodo znižane vozne cene prvega razreda tako, da stane vožnja od 1 km 8,7 pfenigov.

Avtobusni promet
Od 8. februarja dalje vozi zopet redno avtobus na progi Skopje - Tetovo - Gostivar - Debar - Ohrid in obratno.

S 15. aprilom bo odprt avtobusni promet na progi Sarajevo - Mostar - Dubrovnik in obratno. Odhod iz Sarajeva ob 8. prihod v Dubrovnik ob 19. Odhod iz Dubrovnika ob 8. prihod v Sarajevo ob 19. Cena Sarajevo - Dubrovnik ali obratno Din 300, Sarajevo - Dubrovnik in obratno Din 330.

Otvorjen je promet na progi Budva - Cetinje. Odhod iz Budve ob 6.45, prihod v Cetinje ob 8.10, odhod s Cetinja ob 14. prihod v Budvo ob 16.30.

Razno
Rečna plovba. Začelo se je ukinitelj lokalni promet na progi Beograd - Zemun in obratno ter Beograd - Pančevo in obratno. Ukinitelj postaja Jelenski Jarak. Z 20. februarjem je ukinitelj postaja Jelenski Jarak med postajama Vrbovsko in Srpska Mitrovica na progi Zagreb - Sušak.

Potni list za Egipt. Za prejem egiptskega vizuma je treba predložiti prej bančno potrdilo, da ima potnik v Egiptu na razpolago najmanj 30.000 Din. Damam, ki potujejo same v Egipt, je poleg tega še potrebno pisмено dovoljenje očeta odnosno soproga.

Avstrijske devize odredbe za potniški in obmejni promet v Avstriji. Brez dovoljenja Avstrijske narodne banke izvozi lahko vsak iz Avstrije v potniškem prometu največ 300 šilingov (med temi 10 šilingov srebrnega kovane denarja) in tuje valjave za največ 500 šilingov (med temi 50 šilingov srebrnega kovane denarja). V malem obmejnem prometu največ 20 šilingov (5 šilingov srebrnega kovane denarja) in tuje valjave za največ 50 šilingov (5 šilingov srebrnega kovane denarja). Inozemci lahko pri carinski kontroli puste potrditi v potni list znesek tuje valjave, da ga lahko v dveh mesecih zopet neovirano izvozijo v isti višini, srebrnega denarja pa le 20 šilingov v potniškem in 5 šilingov v obmejnem prometu. Inozemci, ki nimajo v svojem potnem listu vpisane tuje valute, si morajo potem preskrbeti za izvoz tozadevno pisμένο dovoljenje avstrijske Narodne banke in sicer v potniškem prometu za zneske nad 50 šilingov in v obmejnem prometu za nad 50 šilingov. Inozemcem, ki potujejo samo v Avstrijo, ni potrebno pri vstopu v Avstrijo vpisati v potni list šilinge.

Avstrijske železnice dovoljujejo 25 odst. popusta za velesejme na Dunaju, v Pragi, v Leipzigu, v Ljubljani in Zagrebu.

Českoslovaške železnice dovoljujejo za velesejme v Leipzigu in na Dunaju 25 odst., v Pragi in Budimpešti 33 odst.

Francija

Za velesejme v Lyonu je dovoljen 50% popust po francoskih železnicah.

Italija

Za »Primavera Fiorentina« dovoljujejo italijanske železnice od 16. marca do 30. junija 30 do 50 odst. popusta.

700-letnica Sv. Antona Padovanskega v Padovi. Ob tej priliki se bo vršila mednarodna razstava cerkvene umetnosti. Popust 50 odst. velja od 15. marca do 30. maja.

misli, kaj to pomeni!

— To ni nič, jaz ne verjamem takšnim čencam! jo je zavračal mož.

— Kdaj ste pa zadnjič delali?

— Pred vojno na Holandskem. Potem sem v vojni izgubil nogo. Invalidine ne prejemam, ker se nisem pravočasno prijavil.

— Koliko sta stara fanta?

— Eden bi moral hoditi že v šolo, drugi je pa v šestem letu. Seveda ne hodi v šolo, ker se potikamo po svetu. Kam bi ga pa naj dal?

— In ta najmlajši?

— Leto dni je star, — je odgovorila mati. Seveda je težko z njim. Ko bi dobila kakšne povojke, da bi ga lahko previla, pa je tako težko prositi. Bo že bolje, ko postane gorko.

— Kje pa spite?

— Zdaj gremo v Vodmat v steljo.

— In mali?

— Med nama spi, da ga prevoč ne zebe.

— Kako sploh morate živeti?

— Kaj hočemo! Prosimi moramo; pa je seveda težko, ker ne smemo. Večkrat so nas že prijeli orožniki in policaji. V domovinski obini nam tudi ne morejo pomagati, ker so sami reveži. Včasih sem godel na ta nemški instrument, zdaj me pa ne puste v gostilne, ker sem preveč raztrgan. Prodal ga bom, če ga bom mogel. Potem se bo menda že obrnilo na boljše.

Starejši fant je sedel na tla ob culi, da bi si jo naprlil. Ni mogel vstati pod težkim bremenom, dokler ga nismo opazili. Mošče je krenil sklonjen na delu procesije, kot da nosi grehe vsega sveta. Dojenček v naševinastih plencah je zahropel. In nikogar ni, ki bi se ob pogledu na to strahotno sliko naše srčne posurovelosti zdržnil in zaklical družbi, ki kaj takega mirno gleda: Stoj! Ta pot vodi v pogubo!

Rusi prodirajo proti severu

Moskovska »Izvestja« priobčujejo obširno poročilo prof. Samojloviča o prvem zasedanju znanstvenega sveta »Vsevezdeznega arktičnega zavoda.« Zasedanje je vzbudilo veliko zanimanje na severu delujočih zavodov in organov, ki so poslali nad 30 zastopnikov. Najvažnejša so bila poročila znanstvenih sodelavcev arktičnega zavoda o delovanju v preteklem letu. Delovanje zavoda je bilo osredotočeno v prvi vrsti na Severno zemljo, na zemljo Franca Jožefa na Novo Zemljo in na Čukotski polotok ob izlizu reke Lene. Učenjaki so delali s pomočjo najrazličnejših prometnih sredstev, ladij, psov, motornih čolnov, ledolomilca Malygina in zrakoplova »Graf Zeppelin.« Poleg čisto znanstvenih rezultatov so odkrili na Novi Zemlji med, cink in prvovrstni azbest.

Udeleženci zasedanja so strmeli nad bogatimi sadovi dela arktičnega zavoda. Na krajih, ki so bili še nedavno nedostopni ali zelo težko dostopni, nastajajo zdaj nove naselbine. V arktičnih krajih nastajajo zdaj cela mesta, npr. Igarka ob izlizu reke Jenisej, ki šteje 12.600 prebivalcev in kjer se industrija zelo lepo razvija. Kakor v pravljici se je izpremenila tundra v rodovitno zemljo, kjer navdušeno delajo udamiki severa. Arktični zavod pripravlja dve novi veliki ekspediciji, ena se napoti na ledolomilcu v srednji polarni bazen, druga pa na posebnem parniku iz Arhangelska v Vladivostok. Prihodnje zasedanje bo v maju in razpravljalo se bo o drugi arktični petletki.

Eksekutor in krave

K nekemu veleposestniku v poljskem mestecu Kalvariji je prišel sodni eksekutor, da bi iztržil 7000 zlotov zaostalih davkov. Sprejeli so ga z odprtimi, toda praznimi rokami ter ga povabili na obed. Ko je nanesel pogovor na zaostale davke, je veleposestnik izjavil, da ne more plačati niti beliča. Eksekutor mu je pa dejal, da bo moral pač zarubiti, kar se da. Veleposestnik se je pa šalil, da bi ne imel nič proti temu, če bi mu zarubil tudi taščo. Eksekutor je odšel pogledat, kaj bi se dalo zarubiti in v staji je kar ostrmel videč 150 dobro rejenih krav. Domenil se je z veleposestnikom, da odžene krave na najbližji sejem in jih proda na sodni dražbi.

Krave so res prignali na sejem in zanimanje za nje je bilo veliko. Kriza je pa tudi na Poljskem huda in na sejmu ni bilo ljudi, ki bi mogli krave kupiti. Več ur si je eksekutor prizadeval spraviti krave v denar, pa je prodal samo eno in še to zelo poceni. V stiski se je obrnil na svoje predstojnike in jih vprašal, kaj storiti z drugimi kravami. Dobil je odgovor, da mora krave vrniti veleposestniku. Hločeš nočeš je moral eksekutor ostati pri kravah in jih zvečer gnati nazaj. Ko jih je prignal nazaj, je bila pa že tema in vrata ograje okrog gospodarskih poslopjij že zaprta. Veleposestnik je pustil eksekutorja dolgo s kravami zunaj, potem je pa še izjavil, da jih noče sprejeti, češ, da je vesel, da ima končno mir pred davčnimi oblastmi. Sele po dolgem pogajanju se je dal omehčati, toda izjavil je, da sprejme krave samo pod pogojem, če mu davčni urad jamči, da dobi odškodnino za krmo. Za vs

Albert Sorel:

39

Čudodelni zdravnik

Roman

Na koga so se obračale te duše v svoji osamljenosti? Ali je bil še na svetu? Emma je zaman iskala okrog sebe; povsod je videla samo hladna in omejena srca. Mar naj pokoplje vse nade na srečo? Kje iskati jo, če je pa ljubezen sveta samo laž in prevara? Resnica je samo to, da duša sama sebi ne zadostuje, da so njena krila preslaba, da bi dolgo vzdržala polet nad oblaki.

Tako je včasih razmišljala vso noč, dokler proti jutru ni zaspala. Zarek vzhajajočega sonca, petje ptičk, pozdravljajočih mlado jutro, radostno šuštenje listov v jutranjem pišu, vse to jo je rahlo zbudilo.

Bila je mirna, spočita. Hitela je k materi, nase je pa pozabila. Gauberge je često govorila o Andreu. To je bilo edino, kar je zanimalo Genovefo. Tudi Emma je včasih mislila nanj in mrmrala sama pri sebi:

— Ali ni kakor so drugi? Nekoč sta se izprehajali z materjo po gozdu. Kar je Nun nekam izginil. Klicali sta ga in kričali, toda zaman. Emma ga je iskala povsod. Kar je zagledala Andreja, ki se ji je bližal, vodeč psa na verižici. To je bil prvi tuj človek, ki ga je Genovefa po dolgem času srečala.

Emma se je bala, da bi se ga mati ne ustrašila. Toda bala se ga ni. Genovefa ga je nekaj časa nepremično gledala in njegov odkriti obraz jo je tako pomiril, da se mu je smeje in v lepih besedah zahvalila. Za Emmo je bil to pravi čudež. Spoznala je, da je mati zdrava...

Andre je nekaj časa govoril z njima in njegova zgovornost je blagodejno vplivala na Genovefo. Ko sta se vrnili domov, je objela Emmo, rekoč:

— Rada bi te videla srečno! Tisto noč je spala Emma dobro do jutra. Čez nekaj dni je odvedla Gauberge Genovefo na Kalvarijo. Tam je bil Andre, ki je slikal. Sedel je k baronici in začel govoriti.

To je bilo v začetku oktobra; topel, solnčen dan je bil podoben poletnemu večeru. Za gozdom so se videli široki saint-vigorski drevoredi. Na polju med pokosenimi travniki so se razprostirale razorane njive.

Nad gozdom se je pa bočilo sinje nebo, a tam v daljavi je tekla med hribočki zelena Seina.

V dolinah je bil zrak vlažen; lahen vetrček je prinesel s seboj nekaj svežega in lahkega zraka. Babje leto je plavalo po zraku ter se obešalo na veje dreves in grmov.

Genovefa je sedla na štor, Gauberge je pa stala pri nji. Obe sta bili zatopljene v ročno delo. Pred njima se je pa zabaval Andre z Emmo, a pes je skakal okrog njih in lajal na ptičke.

Genovefa je bila videti zelo mirna, njene krasne oči so se ustavile na mladem parčku. Kar je vstala, rekoč:

— Pojdimo! Tresla se je in bila je nekam čudno razburjena. Šla je molče, opirajoč se na Gauberge.

Emma in Andre sta jo ubrala za njima. Govorila nista več, njuni pogledi se niso srečavali. Ko sta prišla na kraj gozda, je stopil Andre pred Emmo, bil je ves blede in oči je imel uprte v njene oči, ko je izpregovoril z drhtečim glasom:

— Ljubim vas brezmejno in vem, da nikoli ne bom ljubil nobene druge. Med nama so sicer ovire, ki jih pa lahko odstranim, če dovolite. Bi hoteli postati moja žena?

Emma se je tresla kakor cvet v polnem vetriču, ki se pod njegovim dihom razcvete in razbohoti. Prijela je Andreja za roko in mu pogledala v oči, rekoč:

— Verujem, da ste odkritosrčni in zaupam se vam.

Andre ni mogel več govoriti, ker so ga dušile solze. Prijel je Emmo za obe roki, potem je pa molče odšel. Emma se je vrnila k materi.

Rofosse se je izprehajal po terasi; hotel jim je baš oditi naproti, toda bilo je že prepozno, ker ga je Genovefa opazila. Oči so ji zalile solze. Krepko je objela Emmo. Ko se je vrnila v svojo sobo, je dobila hudo živčni napad. Ni se mogla ločiti od hčerke in ni je mogla pogledati, ne da bi zaplakala. Drhteč po vsem telesu je zasepetala:

— Bojim se! Ubogo dete!

Potem pa dva dni ni izgovorila niti besedice. Bolezen se ji je povrnila.

Sele tretjega dne je spravila z velikim trudom iz sebe:

— Kje je tisti zdravnik, ki me je lečil?

— V Parizu, — je odgovorila Emma.

— Rada bi ga videla.

In vsa izčrpana je omahnila na posteljo. Uspeh petmesečnega prizadevanja je bil v nekaj minutah omajan. Rofossov prihod je zbudil v Genovefini

duši hipoma vse speče prikazni. Razum se ji je vrnil, toda samo zato, da se je zgrozila pred hčerkinjo bodočnostjo. Bilo je kakor blisk v njeni duši. Udarila je strela in zadela njo.

XIX.

»Njegovi Eminenci Monsignoru kardinalu Sbordoni. Kongregacija Propaganda Jude«)

Rim.

Monsignore, odlašala sem, dokler sem mogla, do slej nisem hotela nadlegovati Vaše Eminence. Danes Vas pa moram opozoriti na zadevo, ki sem govorila o nji z Vami v Parizu. Vaša Eminenca mi je izvolila obljubiti, da mi bo blagovolila nuditi priilko pojasniti Vam to zadevo podrobneje. Prosim Vas v interesu vere in cerkve, da to storite. Pričakujoč polna nestrpnosti Vašega odgovora, beležim z najodličnejšim spoštovanjem

Athenais de Rofosse.

Saint-Vigor, 15. avgusta 1863.

»Gospodični Athenaidi de Rofosse v Saint-Vigoru. Rim, 12. septembra 1863.

Gospodična, kanonik Njegove Svetosti in eden mojih najboljših prijateljev, msgr. Doti, odputuje te dni v Francijo. Potuje za zabavo in iz ljubezni do umetnosti. V Normandiji ostane nekaj dni. Zelo se zanima za starinske znamenitosti te dežele. Msgr. Doti je študiral tudi ekspedicijsko Normanov na Sicilijo. Dovoljujem si priporočiti ga Vam, ker poznam Vašo in Vaše rodne dobrotljivost. Izvolite ga sprejeti kot imenitnega moža, ki ga visoko cenim in mu popolnoma zaupam. Ostajam itd.

Sbordoni.

*) Društvo za širjenje vere.

NOGAVICE ŽIGOM

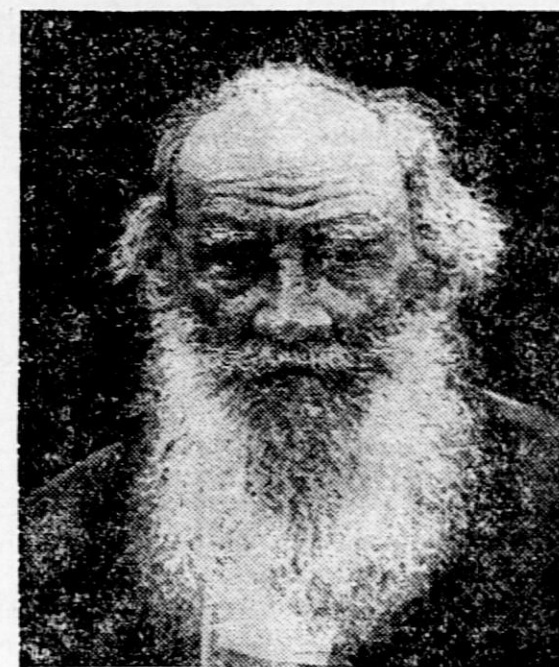
Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Muzej L. N. Tolstega

Pogled v domače svetišče, kjer je veliki mislec prebival in delal

Znana grofica Karoly je pred kratkim objavila v pariškem tedniku »Vu« zanimiv članek o posetu muzeja Tolstega v Jasni Poljani.

Domovi Tolstega, Lermontova, Puškina, Čehova in Kropotkina pravi madžarska grofica, so z občudovanja vredno ljubeznijo in češčenjem oskrbovani in izpremenjeni in prava božja pota današnje Rusije.

Sredi vrta stoji med starim drevjem majhna, neznatna hišica z zelenimi oknicami. V tej okolici, oddaljeni od središča, je Lev Tolstoj, Rousseau ruske revolucije, preživel najglobljo krizo svojega bitja. Tu sta nastala »Vstajenje« in »Kreutzerjeva sonata«.

Človek je ves prevzet od posebne atmosfere, ki obdaja to bivališče in zdi se ti, da za par bežnih trenutkov živijo v prošlosti stare Rusije, ki nam je po zaslugi njegovega peresa postala tako dobro znana in naravnost domača. Se celo tapete, parketi, zavese, skrbno očiščeni žametasti naslanjači, vse je obdano s tisto posebno vonjavo XIX. stoletja.

Kakor pri vstopu v mošejo, te tudi tu prosijo, da sezuješ čevlje. Zdi se ti, da nekdo tu prebiva in ves čas pričakuje, kdaj se pojavi gospodar. V obednici je servirano za 10 oseb. Višnji in beli krožniki, priči z monogrami, par pisem, naslovljenih na Leva Tolstega, in časnik, ki nosi datum 1849. Sol, poper, grenčiča, vse je na

svojem mestu, kakor pred 40 leti. Spalnica s pletenimi, dvobarvnimi zavesami — belimi in rdečimi, — perilo, postelino zagrinjalo, priprost umivalnik, kos mila, goba in brisalka. Soba grofice Tolste z gospodinjskimi knjigami, kjer so vpisani izdatki.

Poleg je soba njegovega sina, ki je zgodaj umrl in ki je ob priliki osvobodjenja kmetov pod Aleksandrom II. delal svojemu očetu: »Očka, nismo jim dali naše zemlje, le njihovo smo jim vrnil.« In nekaj stihov, napisanih z otroško roko...

V velikem salonu, v katerem je šah, klavir in samovar, sedi mladenič, zatopljen v čitanje. Ali je morda kdo od domačih? Ne, to je delavec, ki je prišel čitat »Vstajenje« tja, kjer je bilo delo napisano.

In učna soba starejših sinov, kjer so skrbno shranjeni domači zvezki in slabi redi v njih. Zares, to nikakor niso bili vzorni učenci!

»Kako ste mogli vse to zbrati?« sem vprašala nekega čuvaja. »Po pisateljevi smrti je grofica Tolsta prodala hišo z delom pohištva vred mestu Moskvi; po revoluciji so boljševiki s pomočjo nekdanjih lastnikov zbrali pohištvo in ga postavili na stara mesta. Sin Sergij Tolstoj je bil imenovan za varuha tega pohištva in vobče muzeja na Jasni Poljani, kjer je veliki mislec živel poleti.«

Sergij Tolstoj prejema skromno pokojnino 60 rubljev na mesec; poleg tega izdaja dela svojega očeta, s čemer lahko premaguje materialne težkoče.

Najgloblji vtis napravi na posetnika tkz. »najsvetejša«, t. j. delovna soba, v kateri je velik pisatelj pisal in kamor za njegovega življenja ni smel nihče stopiti. V njej so pisalne potrebščine, mizarstvo orodje, platnene srajce, njegove obleke in čevlji. Vse to dela vtis velikega siromaštva. Sredi izbe pa stoji velika črna pisalna miza, kjer so bile napisane preroške besede Nehljudova, glavnega junaka »Vstajenja«: »Zemlja ne sme biti nikogar last, ne sme biti predmet kupčije in prodaje. Vsa zemlja mora biti skupna last.«

Pri zobozdravniku.

— Pravite, da ta vaš zob še nikoli ni bil zdravljen, jaz pa vidim na svedru koščke zlata.

— Gotovo ste vrtali do gumba moje srajce, gospod doktor.

Najcenejše vezenje perila, zaves, monogramov pri

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana
(POLEG HOTELA ŠTRUKELJ)

Entljanje, azuriranje, predtiskanje. — Na izbiro krasno predtiskani prtiči po izredno nizkih cenah.

Novo trgovino

s SPECERIJSKIM in DELIKATESNIM BLAGOM sem otvorila v novo urejenem lokalu na RIMSKI CESTI št. 5 (nasproti gostilne Mrak).

Priporočam se cenjenim gospodinjam za obisk in jamčim za prvovrstno postrežbo in nizke cene.

Krista Lotrič.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah za odgovor znaklo! — Na vprašanja brez znaklo ne odgovorjamo. Najmanjši oglaš. Din 5.—

ČEVLJI

na obroke
»TEMPO«, Gledališka 4
(nasproti opere) 19/T

STAJERSKA JABOLKA

lepa, imam zopet v zalogi.
Dobijo se: Dunajska cesta 33
(javno skladišče). 1027

AKO RABITE OKNA, VRATA

za hišo, se obrnite na trdsko Golmajer, strojno mizarstvo, Ljubno Podnart, pa boste gotovo zadovoljni.

PRIMA BUKOVA DRVA

dostavljena na dom: cela 115.—
dinarjev, žagana 125.— Din in
klana 135.— Din m³ — Putrich,
Dolenjska cesta 6. 1030

Najcenejši nakup

KONFEKCIJA — MODA
ANTON PRESKER, LJUBLJANA, Sv. Petra c. 14. 22/T

Dunajski velesejem

(WIENER MESSE)

13. do 19. marca 1932 (v Rotundi do 20. marca)

POSEBNE PRIREDITVE:

Semenj pohištva / Reklamni semenj / Posebna razstava novodobnega plinskega orodja / »Elektrika in gospodinstvo« / Salon kuhovinarne mode / Dunajska pletilna moda

MEDNARODNA RAZSTAVA AVTOMOBILOV IN MOTORNH KOLES

Semenj za stavbarstvo in gradbo cest / Rastoča hiša / Razstava hranil in živil / Posebna razstava z Gradiščanskega / Semenj iznajditeljev / Semenj za kurjenje z oljem

Kmetijska in gozdarska vzorčna razstava

Brez vizuma! S sejmsko izkaznico in potnim listom prost prestop meje v Avstrijo. — Ogrski prehodni vizum se ob predložitvi sejmske izkaznice dobi na meji. — Precejšnje vozne olajšave na jugoslovenskih, ogrskih in avstrijskih železnicah, na Dunavu, na Jadranskem morju in v zračnem prometu. Pojasnila vseh vrst ter sejmske izkaznice (à Din 50.—) se dobe pri

Wiener Messe Akt. Ges., Wien VII.

ter med lipskim spomladanskim sejmom pri poslovalnici v Leipzigu, Oesterr. Messhaus, in pri častnih zastopstvih v Ljubljani:

Avstrijski konzulat, Dunajska cesta 31; Zveza za tujski promet v Sloveniji (»Putnika«), Dunajska cesta 1, Zveza za tujski promet v Sloveniji (»Putnika«) podružnica hotel Miklič, nasproti glavnega kolodvora.

Višek dunajskega velesejma

Julija Krupnika
veličastna

MODNA REVIJA

ki se bo vršila 14. marca ob 1/28. zvečer v veliki dvorani dunajskega »Konzerthausa«.

Vstopnice naročite brzojavno na naš naslov:
WIEN VII., KAISERSTRASSE 115.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš srčno ljubljeni sin, brat, nečak, vnuk in bratranec, gospod

Miloš Adamič

stud. Tehnične srednje šole

danes, dne 2. t. m. po kratkem, mukapolnem trpljenju, previden s tolažili svete vere, v cvetu mladosti — star komaj 19 let — mirno preminul.

Truplo dragega sinka prepeljemo v Kranj, kjer se vrši pogreb v petek, dne 4. marca 1932 ob 4. uri popoldne od doma žalosti Kokriško predmestje na ondotno farno pokopališče.

Kranj, dne 2. marca 1932.

ANTON ADAMIČ, industrijalec in veletrgovec
MARA ADAMIČ, starši

MARICA, ZVONKO, ŽIVKO, sestra in brata
in ostalo sorodstvo